

WOJEWODA LUBUSKI

**ZARZĄDZENIE ZASTĘPCZE
WOJEWODY LUBUSKIEGO
Nr NK-I.4131.268.2017**

z dnia 13 grudnia 2017 r.

Na podstawie art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 1 kwietnia 2016r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej (Dz. U. z 2016 r., poz. 744 ze zm.), po zasięgnięciu opinii Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu

zarządza się, co następuje:

§ 1. Ulicy Wopistów położonej w mieście Gorzów Wielkopolski nadaje się nazwę Pograniczników.

§ 2. Zarządzenie zastępcze wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Lubuskiego.

Uzasadnienie

Obowiązująca od 2 września 2016 r. ustawa z dnia 1 kwietnia 2016r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej (Dz. U. z 2016 r., poz. 744 ze zm., dalej „ustawa”) w art. 6 ust. 1 nałożyła na organy stanowiące jednostek samorządu terytorialnego obowiązek zmiany nazw budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, w tym dróg, ulic, mostów i placów, upamiętniających osoby, organizacje, wydarzenia lub daty symbolizujące komunizm lub inny ustrój totalitarny lub propagujące taki ustrój w inny sposób, w terminie 12 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy.

W przypadku niespełnienia ww. obowiązku wojewoda, na podstawie art. 6 ust. 2 ustawy, w terminie 3 miesięcy od dnia, w którym upłynął termin, o którym mowa w ust. 1, wydaje zarządzenie zastępcze. Wydanie zarządzenia zastępczego wymaga opinii Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu potwierdzającej niezgodność nazwy obowiązującej w dniu wejścia w życie ustawy (art. 6 ust. 3).

Pomimo upływu dwunastomiesięcznego terminu Rada Miasta Gorzowa Wielkopolskiego nie wykonała ustawowego obowiązku i nie dokonała zmiany nazwy ulicy Wopistów. Obowiązek nadania nazwy przeszedł w takim przypadku na wojewodę.

Wojewoda Lubuski pismem z dnia 23 października 2017r., znak NK-I.4131.197.2017 wszczął postępowanie nadzorcze, występując jednocześnie do Rady Miasta Gorzowa Wielkopolskiego o przesłanie uwierzytelnionej kopii uchwały dotyczącej nadania nazwy ulicy Wopistów w Gorzowie Wielkopolskim wraz z uzasadnieniem oraz innych uchwał/aktów jeżeli zostały podjęte do nazwy ww. ulicy.

Pismem z dnia 5 października 2017r., znak WKG-V.6625.19.2017.AT Prezydent Miasta Gorzowa Wielkopolskiego poinformował, że nazwa ulicy Wopistów została nadana uchwałą Nr VI/38/85 Rady Narodowej w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 17 maja 1985r. Prezydent wyjaśnił, że ulica ta powstała w otoczeniu innych ulic, których nazwy nawiązują do różnych rodzajów sił zbrojnych, takich jak np. Czołgistów, Piechoty Ułanów itp. Do uchwały nie zostało sporządzone uzasadnienie.

Pismem z dnia 7 listopada 2017r., znak NK-I.4131.197.2017.AZie, Wojewoda Lubuski zwrócił się w trybie art. 6 ust. 3 ustawy do Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu o opinię odnośnie niezgodności nazwy ulicy Wopistów w Gorzowie Wielkopolskim z art. 1 ustawy.

Na mocy art. 6 ust. 3 w związku z art. 2 ust. 3 ustawy oczekiwanie na opinię wstrzymuje bieg terminu na wydanie zarządzenia zastępczego. Opinia Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu wpłynęła do organu nadzoru w dniu 11 grudnia 2017 r. (pismo z dnia 8 grudnia 2017 r. znak: BUW-940-424(8)/17).

Zgodnie z przedmiotową opinią nazwa ulicy Wopistów w mieście Gorzowie Wielkopolskim jest niezgodna z art. 1 ust. 1 ustawy. Instytutu Pamięci Narodowej - Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu wskazał, że nazwa ulicy honoruje członków utworzonej przez władze komunistyczne w 1945 roku formacji Wojsk Ochrony Pogranicza. WOP były formacją wojskową, wchodzącą w skład Sił Zbrojnych PRL. Podlegały bezpośrednio kolejnym ministerstwom w komunistycznych rządach: Obrony Narodowej, Bezpieczeństwa Publicznego i Spraw Wewnętrznych. Zgodnie z instrukcją wydaną przez Szefa Departamentu WOP, Gwidona Czerwińskiego, do zadań formacji należało m.in. „organizowanie i kierowanie pracą likwidacyjną grup dywersyjnych, bandyckich, szpiegowskich w strefie nadgranicznej”. Jednostki WOP były wykorzystywane do walki m.in. z powojennym podziemiem niepodległościowym. Po odzyskaniu niepodległości przystąpiono do rozformowania jednostek WOP. Był to proces długotrwały. Ostatecznie formacja została zlikwidowana w 1991r.

W świetle powyższego nazwa ulicy Wopistów stanowi symbol komunizmu, o jakim mowa w art. 1 ust. 1 ustawy. Tym samym sama nazwa ma charakter propagujący komunizm, a co za tym idzie jest niezgodna z powołanym przepisem.

Wojewoda podziela i przyjmuje wnioski płynące z opinii Instytutu Pamięci Narodowej.

Stosownie do brzmienia art. 1 i 6 ust. 1 ustawy wskazać należy, że podstawowym jej założeniem było skuteczne wyeliminowanie z przestrzeni publicznej nazw propagujących symbole ustrojów totalitarnych, przy poszanowaniu miejsc pochówku, grobów i cmentarzy, a także własności prywatnej. Przedsięwzięcie zmiany nazw jest jednym z elementów polityki historycznej, jako kategorii historii służącej kształtowaniu świadomości historycznej społeczeństwa, w tym świadomości gospodarczej i terytorialnej oraz wzmocnieniu publicznego dyskursu o przeszłości w kierunku pielęgnowania więzi narodowych niezależnie od bieżącej polityki państwa. Polityka historyczna dotyczy interpretacji faktów, bytów i zdarzeń oraz jest rozpatrywana w kategoriach racji stanu społeczeństwa i narodu, jako element mający charakter długofalowy i stanowiący fundament państwa.

Nazwa ulicy Wopistów nie została przez Miasto Gorzów Wielkopolski zmieniona w ustawowym terminie, a obowiązek jej zmiany został potwierdzony przez Instytut Pamięci Narodowej.

Wojewoda Lubuski po zasięgnięciu opinii środowisk gorzowskich postanowił nadać niniejszej ulicy nazwę Pograniczników. Nazwa ta odnosi się do Korpusu Ochrony Pogranicza (KOP) - formacji wojskowej czasu pokoju utworzonej w 1924 do ochrony wschodniej granicy II Rzeczypospolitej przed penetracją agentów, terrorystów i zwartych uzbrojonych oddziałów dywersyjnych przetrzucanych przez sowieckie służby specjalne z terenu ZSRR na terytorium II Rzeczypospolitej.

Biorąc pod uwagę powyższe wydanie zarządzenia zastępczego jest konieczne i uzasadnione.

POUCZENIE

Na niniejsze zarządzenie zastępcze służy prawo wniesienia skargi do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gorzowie Wielkopolskim w terminie 30 dni od dnia jego doręczenia. Skargę wnosi się za pośrednictwem Wojewody Lubuskiego.

Wojewoda Lubuski

Władysław Dajczak